

Seitsmes rahvusvaheline teoreetilise, matemaatilise ja rakenduslingvistika olümpiaad

Wrocław (Poola), 26.–31. juuli 2009

Individuaalvõistluse ülesanded

Ülesannete lahenduse vormistusreeglid

1. Lahendage iga ülesanne eraldi lehel (lehtedel) ülesannet ümber kirjutamata. Kirjutage lahendatava ülesande number, oma koha number ja nimi igale ülesande lahenduse lehele eraldi. Ainult sel juhul on Teie tulemuste täpne arvestus garanteeritud.
2. Põhjendage iga vastust. Täiesti korrektseid, kuid põhjenduseta vastuseid hinnatakse madalalt.

Ülesanne nr 1 (20 punkti). On antud eestikeelsed sõnaühendid ja nende tõlked sulka keelde:

1 beetlipähkel	<i>a vhoi a tgiang</i>
1 jamsijuurt	<i>a tu a tgiang</i>
2 beetlipähklit	<i>a lo vhoi a lomin</i>
2 kookospähklit	<i>a lo ksie a lomin</i>
3 beetlipähklit	<i>o vuo a korlotge</i>
3 leivapuu vilja	<i>a moulang hori orom a tgiang</i>
4 jamsijuurt	<i>o sngu a korlolo</i>
6 jamsijuurt	<i>o sngu a ktiäk hori orom a tgiang</i>
7 beetlipähklit	<i>o vuo a ktiäk hori orom a lomin</i>
10 leivapuu vilja	<i>a lo ngaitegaap hori orom a moulang</i>
10 kookospähklit	<i>a lo ngausmia hori orom a lomin</i>
10 jamsijuurt	<i>o sngu a lo ktiäk</i>
15 kookospähklit	<i>o ngausmia a korlotge hori orom a korlotge</i>
16 kookospähklit	<i>o ngausmia a korlolo</i>
18 leivapuu vilja	<i>o ngaitegaap a korlolo hori orom a moulang</i>
18 jamsijuurt	<i>o sngu a lo ktiäk hori orom a ktiäk hori orom a korlotge</i>
19 beetlipähklit	<i>o vuo a lo ktiäk hori orom a ktiäk hori orom a korlolo</i>
20 jamsijuurt	<i>o sngu a mhelom</i>

(a) Tõlkige eesti keelde:

a ksie a tgiang
o ngaitegaap a korlotge
o ngausmia a ktiäk
o vuo a lo ktiäk hori orom a tgiang

(b) Tõlkige sulka keelde:

2 jamsijuurt
14 jamsijuurt
15 leivapuu vilja
20 beetlipähklit

⚠ Sulka keel kuulub ida-paapua keelte hulka. Seda räägib umbes 3500 inimest Paapua Uus-Guinea Ida-Uus-Britannia provintsis.

Beetlipähkel on tegelikult teatud palmi seeme. Jamsijuurt on jamsi (teatud troopiline taim) söödav mugul.

—*Jevgenija Korovina, Ivan Deržanski*

Ülesanne nr 3 (20 punkti). On antud 24 birma lapse nimed ning nende sünnikuupäevad:

poisid		tüdrukud	
nimi	sünnikuupäev	nimi	sünnikuupäev
kaʊŋ myaʔ	01. 06. 2009	paŋ we	04. 06. 2009
zeiya cɔ	09. 06. 2009	thouŋ uŋ	06. 06. 2009
pyesouŋ auŋ	18. 06. 2009	khiŋ le nwɛ	08. 06. 2009
ne liŋ	20. 06. 2009	wiŋ i muŋ	10. 06. 2009
lwiŋ koko	24. 06. 2009	mimi khiŋ	18. 06. 2009
phouŋ naiŋ thuŋ	25. 06. 2009	su myaʔ so	30. 06. 2009
myo khiŋ wiŋ	02. 07. 2009	susu wiŋ	07. 07. 2009
tiŋ mauŋ laʔ	04. 07. 2009	yadana u	08. 07. 2009
khaiŋ miŋ thuŋ	06. 07. 2009	tiŋ za mɔ	11. 07. 2009
wiŋ cɔ auŋ	08. 07. 2009	yiŋyiŋ myiŋ	15. 07. 2009
thɛʔ auŋ	11. 07. 2009	keʔi thuŋ	20. 07. 2009
shaŋ thuŋ	21. 07. 2009	shu maŋ cɔ	21. 07. 2009

14. 06. 2009, 16. 06. 2009, 24. 06. 2009, 09. 07. 2009, 13. 07. 2009 ja 18. 07. 2009 sündis veel kuus birma last. Siin on nende nimed:

- poisid: **ŋwe siŋpu, so mo cɔ, ye auŋ naiŋ**
- tüdrukud: **daliya, e tiŋ, phyuphyu wiŋ**

Kes millal sündis?

△ Birma nimed on antud lihtsustatud ladina transkriptsioonis. **c** = *tš*, **ɛ** ≈ eesti *ä*, **h** märgib eelneva kaashäliku aspiratsiooni ehk hõngust, **ŋ** = *ng* eesti sõnas *kang*, **ŋ** märgib eelneva täishäliku nasaalset hääldust, **ɔ** on lahtine *o*, **p** ≈ inglise *th* sõnas *with*, **y** = *j*, **ʔ** on kaashälik, nn larüngaalklusiil ehk kõrisulghäälik (võrukeelne *q*).

—Ivan Deržanski, Marija Tsõdsik

Ülesanne nr 4 (20 punkti). On antud vanaindia sõnatüved, mille kohta arvatakse, et nad on säilitanud vana (indoeuroopa) rõhu asukohta. Nad on eristatud sidekriipsuga juureks ja liiteks. Rõhuline täishäälik on tähistatud märgiga ˘.

<i>vřk-a-</i>	huntu	<i>vádh-ri-</i>	kohitsetud	<i>púr-va-</i>	esimene
<i>vadh-á-</i>	surmarelv	<i>dhū-má-</i>	suits	<i>bhřm-i-</i>	liikuv
<i>sād-á-</i>	hobuse seljas istumine	<i>dř-ti-</i>	nahkkott	<i>krř-i-</i>	maaharimine
<i>puř-ti-</i>	edasijõudmine	<i>ghř-ni-</i>	palavus	<i>stó-ma-</i>	hümn
<i>sik-ti-</i>	vool	<i>ghř-ná-</i>	palavus	<i>dar-má-</i>	purustaja
<i>pī-ti-</i>	joomine	<i>ká-ma-</i>	soov	<i>nag-ná-</i>	paljas
<i>gá-ti-</i>	käimine			<i>vák-va-</i>	veerev

(a) Selgitage, miks ei ole nende andmete põhjal võimalik määrata rõhu asukohta järgmistes tüvedes: *bhāg-a-* ‘jagu, osa’, *pad-a-* ‘samm’, *pat-i-* ‘isand’, *us-ri-* ‘hommikuvalgus, koit’.

(b) Määrake rõhk allpool esitatud tüvedes:

<i>mřdh-ra-</i>	vaenlane	<i>tan-ti-</i>	nöör	<i>svap-na-</i>	uni	<i>abh-ra-</i>	pilv
<i>phe-na-</i>	vaht	<i>bhār-a-</i>	kandam	<i>bhū-mi-</i>	maa, muld	<i>ghan-a-</i>	tapmine
<i>stu-ti-</i>	kiitus	<i>dū-ta-</i>	sõnumitooja	<i>ghar-ma-</i>	palavus	<i>ghřř-vi-</i>	erutatud

△ **h** märgib eelneva kaashäliku aspiratsiooni ehk hõngust; **ŋ**, **ř** ja **t** ≈ *t* taha suunatud keeletipuga hääldatud *n*, *ř* ja *t*; **r** on täishäälik, mis meenutab silbilist *r*-i vene sõnas *бодp* või ameerika inglise sõnas *bird*. Märk ˘ näitab, et täishäälik on pikk.

—Aleksandr Piperski

Ülesanne nr 5 (20 punkti). On antud laused nahuatli keeles ja nende eestikeelsed tõlked:

1. <i>nimitztlazohkla</i>	ma armastan sind
2. <i>tikmaka in āmoxtli</i>	sa annad talle raamatut
3. <i>nitlahtoa</i>	ma ütlen midagi
4. <i>kātlītia in kuauhānki in pochtekatl</i>	kaupmees sunnib puuseppa jooma;
puusepp sunnib kaupmeest jooma
5. <i>titzāhtzi</i>	sa karjud
6. <i>niki in ātōlli</i>	ma joon atolit
7. <i>tikuika</i>	sa laulad
8. <i>tinēchtlakāhuilia</i>	sa jätab midagi minu jaoks
9. <i>kochi in tīzītl</i>	manatark magab
10. <i>niknekiltia in kuauhānki in āmoxtli</i>	ma sunnin puuseppa raamatut soovima
11. <i>mitztēhuitekilia</i>	ta lööb sind kellegi jaoks;
ta lööb kedagi sinu jaoks
12. <i>kēhua in kikatl</i>	laulab laulu
13. <i>niktlalhuia in zihuātl</i>	ma ütlen midagi naisele
14. <i>tiktēkāhualtia in oktli</i>	sa sunnid kedagi veini jätma
15. <i>ātli</i>	ta joob
16. <i>tlachīhua in pochtekatl</i>	kaupmees valmistab midagi
17. <i>tēhuetzītia in zihuātl</i>	naine sunnib kedagi kukkuma

(a) Tõlkige eesti keelde kõigil võimalikel viisidel:

18. *tiktlazohltaltia in zihuātl in kuauhānki*
19. *nēchtzāhtzītia*
20. *tikhuiteki*
21. *nikēhuilia in kikatl in tīzītl*
22. *nikneki in ātōlli*
23. *mitztlakāhualtia*

(b) Tõlkige nahuatli keelde:

24. ta sunnib mind atolit valmistama
25. sa valmistad veini kellegi jaoks
26. manatark sunnib sind magama
27. ma laulan midagi
28. ma kukun

△ Klassikaline nahuatl oli asteekide suurriigi keel Mehhikos.

Nahuatli laused on antud lihtsustatud kirjaviisis. *ch*, *hu*, *ku*, *tl*, *tz*, *uh* on kaashäälikud. Märk $\bar{\quad}$ näitab, et täishäälik on pikk.

Atol on maisijahust valmistatud kuum jook.

—Božidar Božanov, Todor Tšervenkov

Toimetajad: Aleksandr Berditševski, Božidar Božanov, Ivan Deržanski, Ljudmila Fjodorova, Dmitri Gerassimov, Ksenija Giljarova, Stanislav Gurevitš, Adam Hesterberg, Renate Pajusalu, Aleksandr Piperski, Todor Tšervenkov (vast. toim.).

Eesti tekst: Renate Pajusalu.

Edu!